

Kulturdepartementet

postmottak@kud.dep.no

Deres ref.:
14/2642

Vår ref.:
14-205 EB/OL

Dato:
1. september 2014

Høring - gjennomgang av Norsk kulturråd

Vi viser til Kulturdepartementets brev av 2. juni 2014 og senere e-post av 27. juni om ny frist for høringsuttalelse.

For Musikernes fellesorganisasjon (MFO) og våre medlemmer har Norsk kulturråd svært stor betydning. Enten det handler om endringer av selve rådet og fagadministrasjonen, endringer i komitéstrukturen eller endringer i tilskuddsordningene så påvirker dette både direkte og indirekte medlemmenes virksomhet som profesjonelle kunstnere. For oss er det av avgjørende betydning at både det kollegiale rådet og fagadministrasjonen har stor og bred faglig kompetanse og evner å forstå kunstnernes arbeidsformer og behov.

Vi er derfor grunnleggende uenige med utredningsgruppen når den synes å hevde at et nært samarbeid mellom Norsk kulturråd og kunstnernes organisasjoner er i konflikt med prinsippet om armlengdes avstand. Tvert imot er et nært og tillitsfullt samarbeid med kunstnernes organisasjoner en avgjørende forutsetning for at Kulturrådet skal kunne ivareta sine oppgaver som kulturpolitisk premissleverandør og forvalter av tilskuddsordninger som er rettet mot kunstnerne. Det er kunstnerorganisasjonene som har den beste og bredeste kunnskapen om kunstnernes behov og som også har best oversikt over hvem som til enhver tid er best skikket til å representere kunstnerne og ivareta deres interesser innenfor Kulturrådets områder. Det er i beste fall naivt å tro at kunstnerorganisasjonenes medvirkning kan erstattes av «kunstnerrepresentanter» som plukkes ut på såkalt fritt grunnlag av Kulturrådet selv eller en valgkomité, og fra en forslagsdatabase som uansett vil komme til å bestå av ganske så tilfeldige foreslåtte personer.

Vi viser også til Kunstnernettverkets høringsuttalelse som vi slutter oss til, samtidig som vi har følgende kommentar til rapportens del II Vurderinger og anbefalinger:

4. Organisering og oppnevning av råd og fagutvalg

Utredningsgruppens forslag til endring av selve rådet er mer enn en liten justering, og framstår som en fullstendig omdefinering av Norsk kulturråd slik det nå fungerer. Den nye modellen har mer form av et driftsstyre enn et kulturpolitisk og kulturfaglig rådsorgan. En slik dreining fra råd til et styre med medlemmer med kompetanse innen organisasjon, ledelse og økonomi vil, sammen med forslaget om å redusere rådets størrelse, måtte medføre at antallet medlemmer med kunstfaglig kompetanse blir redusert.

Etter MFOs oppfatning vil dette føre til at rådets funksjon og legitimitet som et faglig kompetent organ svekkes, noe som er det stikk motsatte av den ønskede utviklingen.

Utredningsgruppen anbefaler for øvrig at rådet gis fullmakt til å overføre inntil fem prosent av avsetningene mellom fagkapitlene i løpet av budsjettåret.

Utredningsgruppens anbefalinger om fagutvalgene har nær sammenheng med forslaget om endring av selve rådet. Gruppen mener at rådsmedlemmene ikke skal sitte i fagutvalgene, at fagutvalgene skal oppnevnes av rådet og at det skal opprettes en forslagsdatabase over mulige kandidater til fagutvalgene.

I motsetning til arbeidsgruppens oppfatning, mener MFO at medlemmer i rådet fortsatt bør lede fagutvalgene. Dette sikrer god kontakt mellom rådet og fagutvalgene, og bidrar til rådets kunstfaglige kompetanse og forståelse av detaljene.

Og til tross for at oppnevningen til fagutvalgene ikke akkurat er preget av transparens, er de fleste utvalgene satt sammen med god spredning når det gjelder geografi, kjønn og kunstnerisk kompetanse. Den anbefalte ordningen med en forslagsdatabase virker svært byråkratisk og har form av en idé snarere enn et gjennomtenkt forslag til tiltak. Det er svært uklart hvordan oppnevningsprosessen vil foregå fra forslagsdatabasen og fram til en beslutning i rådet. I dag er det fagseksjonene i Norsk kulturråd som innstiller utvalgsmedlemmer til rådet, og det kan selvsagt diskuteres om det er de administrativt ansatte i Norsk kulturråd som kjenner kunstfeltet best eller om det er andre som også bør ha forslagsrett. Utredningsgruppens forslag er imidlertid ikke grundig nok utredet til at MFO kan se om resultatet blir noe annet enn det som er dagens praksis.

MFO støtter ikke utredningsgruppens anbefalinger om endringer i rådets sammensetning og oppnevning av fagutvalgene. Den nåværende ordningen er god og bør videreføres, men det bør etterstrebes ytterligere transparens ved oppnevning av fagutvalgene.

MFO støtter utredningsgruppens anbefaling om at Kulturrådet får fullmakt til å overføre midler mellom fagkapitlene i budsjettet. Det må imidlertid understrekes at denne fullmakten må være begrenset, gjerne til fem prosent av avsetningen, og at det må foreligge sterke faglige grunner for slike omfordelinger.

5. Hensiktsmessig organisering av armlengdesoppgaver

Utredningsgruppen anbefaler at tiltak som i dag ligger under post 74 og som egner seg for en kunstfaglig vurdering, legges inn under Norsk kulturfond. Videre foreslås det at resterende tiltak på post 74 flyttes til andre poster på Kulturdepartementets budsjett og at post 56 avvikles.

MFO anser dette som en helt nødvendig opprydning og støtter forslaget.

Utredningsgruppen foreslår at det foretas en gjennomgang av kulturrådets tilskuddsordninger, formål, utvalg og komiteer. Videre anbefaler gruppen at mottakere av fast statstilskudd som hovedregel ikke skal kunne gis støtte fra Norsk kulturfond, men at det kan gjøres unntak for å fremme institusjonenes samarbeid med det frie feltet.

MFO støtter denne anbefalingen, forutsatt at terskelen for å gjøre unntak fra hovedregelen settes lavere enn i dag, og vi støtter også anbefalingen om å utarbeide retningslinjer for praktisering av hovedregelen.

Vi kan imidlertid ikke se at utredningsgruppen har vurdert gjeldende praksis med at mottakere av ensemblestøtte ikke blir prioritert ved tildelinger fra musikerordningen. Så lenge ensemblestøtten ikke er blitt regulert på mange år, og i mange tilfeller er for liten til å dekke mer enn ensemblenes behov for grunnleggende tilskudd til drift, fører det til at mange gode prosjekter med de samme ensemblene ikke kan realiseres.

MFO vil anbefale at mottakere av ensemblestøtte må kunne vurderes på linje med andre søker ved tildelinger fra musikerordningen.

Utredningsgruppen mener at fagadministrasjonen skal inneha en bestillerrolle, og ikke en utførerrolle, ved forvaltning av midler til forskning og utredning.

MFO støtter denne anbefalingen.

5.2 Den statlige stipend- og garantiinntektsordningen

Utredningsgruppen foreslår en total omlegging av forvaltningen av kunstnerstipendene. Dagens ordning foreslås avvirket og forvaltningen flyttes til rådet. Gruppen anbefaler at statens stipender fordeles av egne stipendkomiteer oppnevnt av rådet.

Den beskrivende teksten om hvordan forvaltningen fungerer i dag inneholder flere feil og misforståelser, og vi tillater oss derfor å redegjøre for hvordan ordningen fungerer i dag for de områder hvor MFO oppnevner stipendkomiteene og administrerer deres arbeid (stipendkomiteen for musikere, sangere og dirigenter og stipendkomiteen for teatermedarbeidere):

Ettersom MFOs landsmøte ordinært møtes bare hvert fjerde år, oppnevnes komiteene av MFOs forbundstyre. Medlemmene i komiteene velges ut fra sin kunstfaglige kompetanse og vanlige kriterier for kjønnsmessig balanse og spredning i alder og geografisk virkeområde. Ingen er oppnevnt på grunn av medlemskap i MFO eller som representant for MFO. De fleste komitemedlemmene er anerkjente kunstnere med spisskompetanse innenfor sin del av feltet. Komitémedlemmene honoreres etter statens veiledende satser for utvalgsgodtgjøring. Honorarene dekkes av det statlige bidraget til komitéarbeidet, men ut over dette strekker bidraget ikke til for å dekke mer enn en brøkdel av MFOs kostnader til sekretærbistand og annen administrasjon.

Absolutt alle kunstnere kan søke og blir vurdert på likt grunnlag etter kunstnerisk skjønn. Om søkerne er medlem av en organisasjon er selvsagt irrelevant for søknaden, og komiteemedlemmene opplyses heller ikke om eventuelle medlemskap. Når utredningsgruppen nærmest insinuerer at kunstnere som ikke er medlemmer i MFO ikke kan søke eller ikke blir behandlet på lik linje med kunstnere som er medlemmer, så er dette helt feil.

Ordningene er godt kjent i de aktuelle miljøene og lyses dessuten årlig ut av de enkelte kunstnerorganisasjonene i tillegg til de offentlige kunngjøringene fra Norsk kulturråd.

MFO mener, til tross for de kostnadene som organisasjon pådrar seg, at det er viktig å beholde den gjeldende forvaltningsmodellen. Modellen har bidratt både til at organisasjonen har et medeierskap til stipendordningen og til at stipendkomiteene har legitimitet og nyter tillit blant kunstnerne (altså det stikk motsatte av hva utredningsgruppen synes å tro).

7. Spørsmålet om deling av Kulturrådet

Utredningsgruppens flertall anbefaler ikke en deling av Kulturrådet, men anbefaler en symbolsk navneendring for å skille armlengdesoppgavene fra direktoratsoppgavene.

Et mindretall foreslår at direktoratsoppgaver som i dag ligger i fagadministrasjonen skilles ut og flyttes til en ny direktoratsorganisasjon for kultursektoren og at rådet beholdes som et armlengdesorgan. Mindretallet mener at en navneendring ikke er tilstrekkelig for å tydeliggjøre Kulturrådets rolle.

MFO støtter mindretallets anbefaling. Anbefalingen framstår som vesentlig mer fornuftig og klargjørende enn flertallets anbefaling. MFO støtter også mindretallets anbefaling om at Norsk kulturråd beholdes som navn på det kollegiale rådsorganet.

Med vennlig hilsen

Musikernes fellesorganisasjon

forbundet for utøvende kunstnere og pedagoger

Håns Ole Rian

Forbundsleder